

CĂI DE URMAT ÎN VIITOR ÎN CONDIȚIILE GLOBALIZĂRII

PREP. UNIV. DRD. IULIAN BOGDAN DOBRA

Universitatea „1 DECEMBRIE 1918” Alba-Iulia,

**Str. N. Iorga nr.11 - 13, cod 510009, Alba Iulia, Tel: 004-0258-806130,
diby_ec@yahoo.com**

The process of globalization, as it unfolds in the present, is not favorable for some of the developing countries, nor for most of the underdeveloped countries. The way in which we understand and apply globalization doesn't contribute to the stability of the global economy and to the solving of the environmental issues.

Globalizarea așa cum se desfășoară în prezent nu este benefică pentru o parte dintre statele aflate în curs de dezvoltare și nici pentru cele mai multe dintre statele subdezvoltate; iar modul în care aceasta este înțeleasă și aplicată nu contribuie deloc la stabilitatea economiei mondiale și a problemelor mediului înconjurător.

În urma evenimentelor de la sfârșitul anilor '90 și continuând cu cele din ultimii ani, se poate observa că pentru unii rezolvarea acestei probleme este foarte simplă: globalizarea trebuie abandonată. Însă acest lucru nu reprezintă o soluție fiabilă și nici nu este de dorit. Este cunoscut faptul că globalizarea a produs și beneficii –amintim aici succesele înregistrate de o parte din economiile țărilor din Asia de Est ca urmare a posibilităților oferite de schimburile comerciale și accesul sporit pe alte piețe și la noua tehnologie. De asemenea „globalizarea a contribuit la îmbunătățirea stării de sănătate a oamenilor, precum și la intensificarea luptei duse de societatea civilă pentru democrație și pentru dreptate socială”²³². În consecință putem afirma că nu globalizarea constituie problema, ci modul în care ea s-a defășurat până în prezent.

Criticii instituțiilor internaționale -Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizația Mondială a Comerțului- sunt însă sceptici cu privire la noile ”viziuni” ale acestora cu privire la deschiderea mai largă a piețelor și eliminarea dezechilibrelor produse în trecut. Însă nu trebuie uitat aportul pe care l-au avut și pe care îl vor avea în „arhitectura” financiară mondială. Considerăm că instituțiile economice internaționale se pot adapta astfel încât să poată contribui la apariția efectelor benefice ale globalizării.

Trebuie amintit faptul că aceste entități au avut nevoie de un anumit timp pentru a determina cuantumul și implicațiile problemelor globale. Reforma sistemului financiar internațional a fost demarată în ultimii ani, însă aceasta este abia la început. În opinia economistului american STIGLITZ J.F. din categoria reformelor esențiale care ar trebui să fie realizate fac parte:

²³² STIGLITZ J. E.,-”Globalizarea:speranțe și deziluzii”, Editura Economică, București, 2003, pag. 329

- Acceptarea pericolelor asociate liberalizării piețelor de capital și a faptului că mișcările de capital pe termen scurt generează importante externalități, costuri suportate de cei care nu sunt direct implicați în tranzacții. Ori de câte ori există asemenea externalizări de amploare este bine să se intervină inclusiv prin intermediul bancar și al celui fiscal (în primul caz prin băncile trebuie să nu încurajeze aceste „lichidități speculative”, iar în al doilea caz statul trebuie să impoziteze tranzacțiile financiare efectuate peste graniță);
- Reforma legislației privitoare la faliment și suspendarea achitării datoriilor. Cel mai bun mod de rezolvare a problemelor în situația în care debitorii nu își pot achita datoriile către creditori îl constituie falimentul și nu ajutorarea creditorilor de către instituțiile financiare internaționale. Este necesară o reformă a legislației cu privire la faliment care să țină seama de natura specială a falimentelor produse din cauza perturbațiilor macroeconomice ;
- Recurgerea într-o măsură mai mică la ajutoarele externe. O dată cu folosirea mai deasă a practicilor legate de intrarea în faliment și de suspendarea plății datoriilor va scădea și nevoia de ajutor financiar extern, ajutor care s-a dovedit în atâtea rânduri complet ineficient, fiind folosit fie pentru a-i asigura pe creditorii occidentali că-și vor recupera banii într-o proporție mai mare decât cea obișnuită în astfel de situații, fie pentru a menține cursurile de schimb la niveluri mult supra evaluate față de cum ar fi fost normal. Așa cum s-a văzut, ajutoarele financiare externe nu numai că nu au dat rezultate, dar au și agravat situația, contribuind la diminuarea preocupărilor privind acordarea unor împrumuturi performante și protecția împotriva riscurilor valutare;
- Îmbunătățirea reglementărilor din sistemul bancar –atât din punctul de vedere al concepției, cât și din punctul de vedere al aplicării lor –atât în țările dezvoltate cât și în cele mai puțin dezvoltate. Reglementările necorespunzătoare existente în sectorul bancar din țările dezvoltate pot favoriza practicile ineficiente de acordare a împrumuturilor și exportul de instabilitate. Cu toate că pot exista anumite controverse în privința contribuției standardelor de adecvare a capitalului bazate pe risc la stabilitatea sistemelor financiare din țările dezvoltate, există puține îndoieli în privința faptului că acestea au contribuit la instabilitatea mondială încurajând acordarea de împrumuturi pe termen scurt. Eliminarea reglementărilor din sectorul financiar și accentul mult prea mare pus pe standardele de adecvare a capitalului au produs efecte neașteptate, destabilizatoare; este necesară o abordare mai amplă, mai puțin ideologică a problemei reglementării, o abordare adaptată la posibilitățile și la condițiile existente în fiecare țară. Reformele însă nu pot pierde în același timp din vedere o serie de obiective generale: un sistem bancar sigur și eficient este desigur important, dar el trebuie să poată asigura capitalul necesar finanțării întreprinderilor și creării unor noi locuri de muncă;
- Îmbunătățirea gestiunii riscurilor. Astăzi țările lumii se confruntă cu riscuri enorme din cauza volatilității cursurilor de schimb valutare. Dacă problema este clară, soluția ei nu este. Indiferent ce reforme s-ar face în privința mecanismului de stabilire a cursului de schimb valutar, țările vor continua să se confrunte cu riscuri enorme. Criza datoriilor izbucnita în America Latină în anii 1980²³³ a fost cauzată de creșterea semnificativă a ratelor dobanzilor ca urmare a politicii monetare restrictive promovate în Statele Unite ale Americii de Paul Volcker, președintele Rezervei

²³³ Criza datoriilor a lovit Argentina în anul 1981, Chile și Mexic în 1982, iar Brazilia în 1983, iar Produsul Național Global a continuat să crească foarte greu de-a lungul întregului deceniu.

Federale. Țările în curs de dezvoltare trebuie să învețe să gestioneze aceste riscuri, probabil prin încheierea de asigurări împotriva acestor fluctuații pe piețele internaționale de capital. Din nefericire, astăzi țările se pot asigura numai împotriva fluctuațiilor pe termen scurt. Desigur că țările dezvoltate sunt mult în măsură să gestioneze aceste riscuri decât țările mai puțin dezvoltate și ar trebui să contribuie la dezvoltarea respectivelor piețe de asigurări. Ar fi deci normal ca țările dezvoltate să acorde țărilor în curs de dezvoltare împrumuturi sub o formă care să diminueze riscurile, de pildă prin acoperirea de către creditorii a riscurilor pe care le presupun fluctuațiile semnificative ale dobânzii reale;

- Îmbunătățirea sistemelor de protecție socială. Gestiunea riscurilor vizează și întărirea capacității categoriilor sociale vulnerabile din țările respective de a se proteja împotriva acestora. În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, sistemele de protecție socială, inclusiv programele de asigurare în caz de pierdere a locului de muncă, sunt ineficiente. Chiar și în țările mai dezvoltate aceste sisteme sunt ineficiente și inadecvate în cele două sectoare care domină economiile țărilor în curs de dezvoltare, agricultura și întreprinderile mici, așa încât asistența internațională va fi esențială cu toate că fiecare țară în parte va trebui să-și perfecționeze sistemele proprii de protecție socială;
- Îmbunătățirea reacției la situațiile de criză. Programele puse în practică pentru criza din 1997-1998 nu au ținut suficient de mult seama de lipsa măsurilor de protecție socială, de faptul că menținerea facilităților de creditare avea o importanță vitală și de faptul că prăbușirea schimburilor comerciale dintre țări va contribui la răspândirea crizei. Politicile aplicate nu au avut la bază numai prognoze greșite, ci și incapacitatea de a înțelege că este mai ușor să distrugi firmele decât să le creezi din nou, că daunele provocate de ratele înalte ale dobânzilor nu se vor putea recupera atunci când acestea vor scadea. Este necesară deci o restabilire a echilibrului: preocupările muncitorilor și ale micilor întreprinderi trebuie puse în balanță cu cele ale creditorilor; efectele politicilor asupra fenomenului de fugă a capitalului autohton trebuie să contrabalanseze atenția aparent exagerată acordată în prezent investitorilor străini. Reacțiile la adresa crizelor financiare care vor apărea în viitor va trebui să țină seama de contextul social și politic

Cel mai important este însă faptul că trebuie să se revină la principiile economice consacrate; în loc să se concentreze asupra psihologiei efemere a investitorului, asupra imprevizibilului care caracterizează încrederea. Condițiile impuse țărilor în schimbul banilor oferiți nu trebuie să fie numai mult mai bine definite, ci și să reflecte această perspectivă.

Există și alte schimbări care ar fi bine dacă s-ar realiza: obligându-l să aducă la cunoștința publicului larg efectul „prognozat” al programelor sale din punctul de vedere al sărăciei și șomajului, F.M.I. își va îndrepta atenția către aceste aspecte. Tarile ar trebui să cunoască urmarile probabile ale recomandărilor sale.

Bibliografie

1. RODRIGUEZ F., RODRIK D. – ”Politica comercială și creșterea economică: incursiune sceptică în realitățile internaționale”, MIT Press for NBER, Cambridge, MA, 2001;
2. STIGLITZ J. E., –” Globalizarea: speranțe și deziluzii”, Editura Economică, București, 2003.